

Predslov

Profesor Andrej Pázman patrí medzi najvýznamnejších predstaviteľov slovenskej matematiky a štatistiky. Zásadným spôsobom ovplyvnil rozvoj modernej teórie nelineárnych štatistických modelov a optimálneho navrhovania experimentov, pričom v týchto oblastiach sa stal celosvetovo uznávanou osobnosťou.

Narodil sa 6. decembra 1938 v Prahe. Po absolvovaní Prírodovedeckej fakulty UK v rokoch 1956 až 1961 pôsobil na Ústave teórie merania SAV ako vedecký pracovník. Neskôr pracoval v Spojenom ústave jadrových výskumov v Dubne, Ruská federácia. V roku 1980 obhájil DrSc. dizertáciu. Potom pôsobil ako vedúci vedecký pracovník na Matematickom ústave SAV, kde bol v rokoch 1990 – 1991 tiež predseda vedeckej rady. Od roku 1991 je zamestnaný na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského, kde bol v roku 1992 vymenovaný za profesora. Od roku 1992 do roku 2003 bol predsedom celoštátnej komisie pre obhajobu DrSc. prác v odbore Pravdepodobnosť a štatistika. V rokoch 1992 až 2014 bol prof. Pázman členom Vedeckej rady FMFI UK. Dlhodobo tiež pôsobil ako vedúci Katedry teórie pravdepodobnosti a matematickej štatistiky. Počas svojho pôsobenia na SAV bol predsedom Vedeckej rady Matematického ústavu SAV. Bol slovenským delegátom vo Vedeckej rade medzinárodného matematického Banachovho centra. Profesor Pázman je aj držiteľom cien SAV za vedeckú prácu, ceny Slovenského literárneho fondu a Zlatej medaily fakulty a Zlatej medaily Univerzity Komenského. Za svoju vedeckú prácu získal aj cenu mesta Viedeň. Neskôr získal ocenenie ministra školstva za celoživotné zásluhy v oblasti vedy a techniky. Napokon mu bola udelené Zlatá medaila SAV za celoživotné vedecké dielo. Profesor Pázman je emeritným členom Učenej spoločnosti SAV, Royal Statistical Society UK, International Statistical Institute Holandsko, Institute of Mathematical Statistics USA. Je čestným členom Jednoty slovenských matematikov a fyzikov. Pôsobí v redakčných radách medzinárodných matematicko-štatistických časopisov akými sú *Applications of Mathematics*, *Mathematica Slovaca*, *AMUC*, *Statistics*, *Metrika*. Významne sa podieľal na organizácii niekoľkých medzinárodných konferencií, akými je napríklad séria konferencií PROBASTAT.

Profesor Pázman sa významne podieľal na rozvoji matematickej štatistiky na Slovensku. Počas svojej kariéry vchoval 11 doktorandov, ktorí sa úspešne zapojili do pedagogického a vedeckého života doma i v zahraničí. Spomeňme, že jeho prvý doktorand Profesor Anatolij Dvurečenskij dlhé roky pôsobil ako riaditeľ Matematického ústavu. Docentka Jaroslava Mikulecká pôsobila ako rektorka Univerzity Hradec Králové. Docent Peter Čerňanský pôsobí na UKF Nitra. Docent Milan Stehlík pôsobí na Johannes Kepler University v Linz. Profesor Radoslav Harman a docentka Lenka Filová pôsobia na Fakulte matematiky fyziky a tu zabezpečujú rozvoj matematicko-štatistického vzdelávania pre ďalšie generácie. Profesor Pázman v 90. rokoch založil a dlhodobo viedol uznávaný seminár z matematickej štatistiky a prednášky z regresných modelov a z Bayesovskej štatistiky. V minulosti prednášal základné prednášky z pravdepodobnosti a štatistiky, ktoré ovplyvnili stovky študentov. Vychoval tiež desiatky diplomantov.

Významná je jeho publikačná činnosť. Publikoval viac ako stovku vedeckých a odborných prác a deväť monografií a učebníc, z toho tri monografie v prestížnych zahraničných vydavateľstvách. Spolu s Lucom Pronzatom napísal svetovo uznávanú monografiu *Design of Experiments in Nonlinear Models*, ktorá vyšla v nakladateľstve Springer v roku 2013. Táto monografia nadviazala na jeho knihu *Nonlinear statistical models* publikovanú v Kluwer a knihu *Foundations of optimum experimental design* z Reidel Publ. Comp. z roku 1986. Tieto publikácie nadviazali na jeho pionierske monografické dielo *Základy optimalizácie experimentu*, ktoré vyšlo v slovenčine v roku 1980 v nakladateľstve Veda. Veľkú časť svojej energie venoval publikačným aktivitám podporujúcich vzdelávania. Podieľal sa na tvorbe učebníc *Lectures on Regression Models, Pravdepodobnosť a štatistika, Bayesovská štatistika, Riešené situácie z navrhovania experimentov a Štatistické metódy v meraní*.

Osobne si ho pamätám z jeho pôsobenia vo funkcii vedúceho Katedry pravdepodobnosti a štatistiky a neskôr ako vedúceho Matematickej sekcie. V týchto časoch musel riešiť neľahké problémy spojené so smerovaním katedry a vytváraním neskoršej Katedry aplikovanej matematiky a štatistiky. Vždy pôsobil rozvážne a mnohé zložité otázky vedel vyriešiť s rozvahou a nesmiernym nadhľadom. Vážil som si jeho vzťah k nastupujúcej generácii, ktorej všemožne pomáhal a viedol ich k samostatnej vedeckej práci.

Vedecké a pedagogické dielo profesora Andreja Pázmana svedčí o jeho entuziazme a obrovskom nasadení. Z jeho osobnosti vyžaruje množstvo pozitívnej energie, optimizmu a nadšenia, ktoré ovplyvnilo vedecký život celých generácií slovenských matematikov a štatistikov.

V Bratislave, 22. január 2026

Daniel Ševčovič,

dekan Fakulty matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave